

земные ꙗже велѣмъжнѣ . колѣре ꙗже соуѣе ѹлѹкыє . кто въ дѣ властн ꙗже саны . ꙗже змы ꙗже мздрѣ? А че царь Патъръ е оставилъ книги, узнаваме отъ бележката отъ 1572 г. на софиянеца Якова, който печата книги въ Венеция въ XVI в.: **сѣинъ изькодъ ѿбрѣтохъ ѹзъ ѹлѹкы въ книгахъ Петра црѣ българскаго.** Срв. по-горе, стр. 106.

Ако прочее царь Петъръ монашествувалъ на старини и писалъ книги, пита се, кой е управлявалъ въ това време царството, тѣй като, споредъ Скилица, синоветъ на царь Петра се върнали отъ заложничество отъ Цариградъ въ Преславъ следъ смъртъта на баща си Петра? Пъкъ тука се намѣсватъ още две домашни съобщения, споредъ които царь Петъръ избѣгалъ отъ Преславъ и умрѣлъ въ Римъ? Едното четемъ въ българския лѣтописъ отъ XI в., гдето, като става дума за нахлуването на руситъ съ Светослава въ България, добавя се : **Прѣидоше нѣкаторы насильнѣнѣи, ꙗже исполни, ꙗже погоубише землю болгарскою по морю, ꙗже Петръ царь, праведенъ мужь, остави царство ꙗже бѣжа на западъ въ Римъ ꙗже тоу сконѹа житѣе свое** (Й. Ивановъ, Бог. книги и легенди, 284—285). Другото се намира въ по-горе поменатата бележка отъ 1572 г. на печатаря Якова : . . . **въ книгахъ Петра црѣ българскаго ꙗже бѣше томоу** настолни градъ **велики Прѣславъ ꙗже оумрѣтъ въ велики Римъ.** Проф. Соболевски поменава и трето едно съобщение, не зная отгдето почерпано, споредъ което царь Петъръ умрѣлъ като монахъ въ единъ цариградски манастиръ (срв. Древняя церковно-славянская литература и ея значеніе, 16). Отъ друга страна, въ службитъ се говори за мощитъ на светеца, намиращи се въ нѣкой преславски манастиръ, безъ да се обясни, дали тѣ сж си били тамъ отъ край време или пъкъ сж били пренесени по-сетне.

Всичко това ме навежда на мисль и се питамъ, съ покалугеряването и съ смъртъта на царь Петра не се ли е била разиграла нѣкоя трагедия, подобно на онѣя, съ които избилва срѣдновѣковната византийска история? Изнесенитъ по-горе вести за монашеството и смъртъта на царь Петра заслужаватъ едно критично освѣтление.¹⁾

¹⁾ Ние не знаемъ, кой ще е билъ изворътъ на съобщенията за смъртъта на царь Петра въ Римъ. Въ всѣки случай, тѣя съобщения едва ли биха могли да се основаватъ на апокрифния разказъ за апостолъ Петра и за неговата смъртъ въ Римъ. Срв. Архангельскій, Къ исторіи южнославянской и древнерусской апокрифической литературы. Спб. 1899, стр. 12.